

Sygn. akt V U 560/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 8 czerwca 2017 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt VU 560/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 8 czerwca 2017r., znak (...) odmówił J. B. prawa do emerytury określonej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; dalej „ustawa emerytalna”), gdyż do dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. do dnia 01 stycznia 1999 r., udowodnił jedynie 23 lata, 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, wobec wymaganych, co najmniej 25 lat takich okresów. Nie uwzględnił mu do stażu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 8 lipca 1973r. do 20 czerwca 1975r. wskazując, iż w tym okresie wnioskodawca uczęszczał do szkoły ponadpodstawowej poza miejscem zamieszkania – co uniemożliwiało stałą, codzienną, kilkugodzinną pracę w gospodarstwie rolnym. Dodał, iż nowe zaświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego rodziców nie wnosi niczego nowego do sprawy.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca J. B. wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Domagał się zaliczenia mu do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Twierdził, iż szkoła ponadpodstawowa, do której w spornym okresie uczęszczał mieściła się w odległości 7 km od jego miejsca zamieszkania, że zajęć w szkole miał niewiele, że w większości były to zajęcia zawodowe, nie wymagające

większej nauki. Dodał ponadto, że gospodarstwo rodziców miało powierzchnię 4-5 ha, nie było zmechanizowane, że pracował w nim codziennie nawet powyżej 8 godzin.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o oddalenie odwołania, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. B., ur. (...), 55 lat ukończył (...), nie jest członkiem OFE. Zaś 16 rok życia ukończył z dniem (...).

Niespornie udokumentował przed organem rentowym łącznie 23 lata, 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych i uzupełniających, w tym ponad 12 lat, 5 miesięcy i 10 dni pracy w warunkach szczególnych, o których mowa w § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r.

(n i e s p o r n e)

W okresie od dnia 7 lipca 1957r. do 20 grudnia 1984r. wnioskodawca był zameldowany na pobyt stały w gospodarstwie ojca położonym w R. gm. C.. Tam mieszkał z rodzicami S. i H. B., siostrą D. ur. w (...).r., bratem M. ur. (...).r. Praca w gospodarstwie rolnym była jedynym źródłem utrzymania jego matki, zaś ojciec dodatkowo pracował na pełnym etacie na (...) 12 godzin dziennie, potem miał wolną całą dobę.

Gospodarstwo rolne rodziców w okresie od 1948r. do 1984r. miało różną powierzchnię: od 2, 33 ha do 7, 31 ha.

W okresie objętym sporem tj. w latach 1972-1975 – powierzchnia gospodarstwa wynosiła 2, 33 ha. Uprawiano w nim zboża, ziemniaki, warzywa, fasolę, lucernę kukurydzę. Hodowano krowy, cielaki, drób, świnie i nutrie. Gospodarstwo nie było zmechanizowane, prace wykonywane były ręcznie.

Wnioskodawca w okres od września 1972r. do 20 czerwca 1975r. był uczniem dziennej, zasadniczej szkoły zawodowej w G., odległej od miejsca zamieszkania o ok. 7 km. Dojeżdżał do niej codziennie. Miał zajęcia teoretyczne przez 3 dni tygodniu od godziny 8.00 do 14.00, w pozostałe dni miał zajęcia praktyczne od 8.00 do 12.00. Do szkoły wyjeżdżał o 7. 30, wracał o 14.30-15.00 lub 12.30-13.00.

Wnioskodawca po ukończeniu przez niego 16 roku życia, tj. po dniu 8 lipca 1973r. do dnia ukończenia szkoły zawodowej tj. do 20 czerwca 1975r. – pomagał rodzicom w zajęciach w gospodarstwie rolnym. Ta jego aktywność polegała na pomocy przy karmieniu i obrzędku zwierząt, udziale w pracach polowych.

Dowody:

akta emerytalne ZUS : t. I : - zaświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego k. 11 i k. 25; zaświadczenie o zameldowaniu k. 12; świadectwo ukończenia szkoły k.14

akta sądowe : - zaświadczenie o wielkości gospodarstw rolnego k. 10; protokół z 25.10.2017r. k.13 - 24v: - zeznania świadków: C. K. - 00:05:56-00:20:4, J. M. – 00:20:44- 00:37:4; - wyjaśnienia wnioskodawcy – 00:37:45-00:57:52.

- akta KRUS matki wnioskodawcy

Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z 11 lutego 2014r. oddalił odwołanie od decyzji organu rentowego z 20 listopada 2013, która odmówiono mu prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, zaś apelacja od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego 23 września 2014r. Przyczyną odmowy przyznania mu prawa do emerytury był brak 25-letniego stażu. Wnioskodawca miał bowiem na dzień 1 stycznia 1999r. 23 lata, 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych, nieskładkowych oraz uzupełniających. Zarówno organ rentowy jak i sądy obu instancji nie uznały wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 8 lipca 1973r. do 20 czerwca 1975r. – wskazując, iż gospodarstwo rolne rodziców miało niewielką powierzchnię t.j. 2, 33 ha, zaś pracująca wyłącznie w tym gospodarstwie matka oraz pracujący w systemie 12/24 godziny ojciec bez problemów mogli samodzielnie

wykonywać wszystkie prace w gospodarstwie. Udział wnioskodawcy w tych pracach miał więc jedynie charakter okazjnie świadczonej pomocy, szczególnie w okresach nasilonych prac – żniw czy wykopów.

Dowody: wyrok SO w Legnicy z 11.02.2014r. z uzasadnieniem w sprawie V U 1702/13 i wyrok SA we Wrocławiu z 23.09.2014r. uzasadnieniem – w aktach VU 1702/13.

Sąd zważył:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z treścią **art.184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych** (Dz.U. z 2016r., poz. 887 ze zm., dale) j „ustawa emerytalna”) w zw. z **§ 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze** (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). - prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 31.12.1948r., jeżeli:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa,
- w dniu 01.01.1999r. udowodnił 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 10 lat pracy w szczególnych warunkach, wymienionych w dziale IV wykazu B załącznika do ww. rozporządzenia.

W sprawie bezspornymi były fakty wskazujące na to, że wnioskodawca osiągnął wymagany wiek 55 lat, na dzień 01.01.1999 r. wykazał 12 lat, 5 miesięcy i 10 dni (przy wymaganych 10 latach takiej pracy) oraz nie przystąpił do OFE. Ponadto wykazał prawidłowo 23 lata, 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym organ rentowy uwzględnił mu jako okresy uzupełniające okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu szkoły zawodowej, a przed podjęciem zatrudnienia tj. od 21 czerwca 1975r. do 16 września 1975r.

Jedyną kwestią sporną, wymagającą rozstrzygnięcia sądu, było natomiast to, czy zaliczeniu na poczet ogólnego stażu pracy wnioskodawcy uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, podlega okres jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców świadczonej od ukończenia przez niego 16 roku życia, tj. od (...) do 20 czerwca 1975r.

Zgodnie z ogólnymi zasadami zawartymi w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do stażu ubezpieczeniowego zalicza się okresy składkowe, nieskładkowe i tak zwane okresy uzupełniające. Odnośnie tych ostatnich, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktowane jak okres składkowy, przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury - ale tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zaznaczyć bowiem należy, że cytowany wyżej przepis art. 10 tej ustawy dopuszcza zaliczenie do stażu pracy przypadających przed dniem 01 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. Jednakże dopuszczalność uwzględnienia tych okresów należy uzależnić od przesłanki wykonywania takiej pracy w wymiarze nie niższym niż połowa normalnie wykonywanego czasu pracy w rolnictwie. Wskazuje na to treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 1999r. (II UKN 528/98, OSNAP 2000/10/399), w którym podtrzymany został pogląd wyrażony wcześniej w wyrokach z dnia 07 listopada 1997r. (II UKN 318/97 - OSNAPiUS z 1998 r., nr 16, poz. 491) i z dnia 13 listopada 1998r. (II UKN 299/98 - OSNAPiUS z 1999 r. nr 24, poz. 799), iż wykonywanie przez domownika w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy, nie może być traktowane jako okres składkowy. Ponadto Sąd Najwyższy podkreślał, że doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dzieci jako członków

rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2000r. II UKN 535/99, OSNAP 2001/21/650). Treść tych orzeczeń miał Sąd na uwadze oceniając zasadność żądań J. B..

Dla wykazania zasadności swego stanowiska wnioskodawca powołał się na zeznania świadków C. K. i J. M. którzy zamieszkiwali w jego sąsiedztwie i z tych względów posiadali pewne informacje co do jego pracy w spornym okresie w gospodarstwie rolnym rodziców. Jednak głównym dowodem w sprawie, w ocenie wnioskodawcy, winno być zaświadczenie Urzędu Gminy G. z 9 czerwca 1998r., które wskazywało, iż jego rodzice prowadzili gospodarstwo rolne w latach 1948-1984 o powierzchni 7, 31 ha. Wnioskodawca kwestionował bowiem wcześniejsze ustalenia Sądu Okręgowego w Legnicy poczynione w sprawie V 1702/13. Dowody wówczas przeprowadzone wskazywały bowiem, iż gospodarstwo rolne rodziców wnioskodawcy liczyło. 2, 33 ha. Sąd ten odnosząc się do oceny zakresu prac wnioskodawcy ocenił je w odniesieniu do niewielkiego gospodarstwa i udziału jego rodziców w pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwem. Uznał, iż praca wnioskodawcy, uczącego się w tym czasie w dziennej szkole zawodowej – miała charakter pracy doraźnej, pomocy świadczonej zwyczajowo przez wszystkich członków rodziny.

Analizując materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd uznał, iż zakres prac, jakie wnioskodawca wykonywał w spornym okresie w gospodarstwie rolnym rodziców - nie miał charakteru stałej, codziennej, co najmniej 4-godzinnej pracy. Przede wszystkim, wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, gospodarstwo rolne rodziców w spornym okresie nie miało powierzchni, 7, 31 ha.

Wnioskodawca do odwołania dołączył ksero zaświadczenia Urzędu Gminy z 9 czerwca 1998r. potwierdzające, iż jego rodzice w okres lat **1948-1984** prowadzili gospodarstwo rolne w R. o powierzchni 7, 31 ha. Przy czym w jego aktach ubezpieczeniowych znajdują się zaświadczenia Archiwum Państwowego we W. (.k.5 t.II akt ZUS) wskazujące, iż jego rodzice prowadzili gospodarstwo rolne położone w R. w okresie **lat 1950-1983** o powierzchni 4, 44 ha oraz zaświadczenie Urzędu Gminy G. z 10 września 2013r. (k.11 t.I akt ZUS) , z którego wynika, iż w okresie lat **1956-1975** ich gospodarstwo położone w R. liczyło 2, 33 ha. Analizując te dokumenty, sąd dla oceny wielkości gospodarstwa rolnego rodziców wnioskodawcy, przyjęła jako najbardziej wiarygodne zaświadczenie z 10 września 2013r. Odnosi się ono bowiem wprost do spornego okresu (1973-1975) pracy wnioskodawcy wskazując, iż w latach 1956-1975 gospodarstwo to miało powierzchnie 2, 33 ha. Pozostałe zaświadczenia odnoszą się do znacznie dłuższego okresu tj. lat 1948-1984 i 1950-1983. Oczywiście jest, iż na przestrzeni lat wielkość gospodarstw rolnego może ulegać zmianom. Jednak sporny okres pracy w gospodarstwie rolnym mieści się najściślej w okresie jaki obejmuje zaświadczenie z 10 września 2013r. – wskazujące, iż miało ono powierzchnię 2,33ha. Innych ustaleń nie można było poczynić, nawet posługując się zawnioskowanymi aktami ubezpieczenia rolniczego matki wnioskodawcy, gdyż nie zawierają one informacji o wielkości gospodarstwa rolnego rodziców wnioskodawcy.

Przy ustaleniu, iż gospodarstwo rolne rodziców wnioskodawcy miało powierzchnie 2,33 ha – należy uznać, iż nie wymagało ono stałe kilkugodzinnej codziennej pracy wnioskodawcy. W spornym bowiem okresie uczęszczał on do dziennej szkoły. Obowiązki z tym związane – kilkugodzinna codzienna obecność w szkole, dojazd do szkoły i nauka własna w domu - w znacznym stopniu ograniczały mu możliwości wykonywania pracy w gospodarstwie. Jednocześnie, ze względu na małą powierzchnię gospodarstwa i niewielką hodowlę – nie istniała konieczność jego stałe pracy w gospodarstwie. Tym bardziej, że jego matka pracowała wyłącznie w tym gospodarstwie, a ojciec zatrudniony na kolei mógł pracować co drugi, cały dzień. Wprawdzie słuchani w sprawie świadkowie podają szeroki zakres prac, jaki wnioskodawca miałby w spornym okresie wykonywać – ale ich zeznania nie są wiarygodne, szczególnie jeśli porówna się ich treść z zeznaniami, które złożyli w sprawie V U 1702/113. przede wszystkim nie pamiętali oni kiedy wnioskodawca ukończył szkołę podstawową czy i kiedy podjął naukę w szkole zawodowej, jakiego uczył się zawodu. Stąd opisywane przez nich prace jakie wnioskodawca wykonywał mogą odnosić się do bliżej nieokreślonego okresu bądź zeznania w tym zakresie wskazują na ogólnie przyjęte, zwyczajowo wykonywane prace w rolnictwie.

W konsekwencji powyższych ustaleń należało stwierdzić, że nie było podstaw do uznania, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym ustawą co najmniej 25-letnim ogólnym stażem pracy. Nie można bowiem uznać jako okresu uzupełniającego okresu od 8 lipca 1973r. do 20 czerwca 1975r..

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową i w konsekwencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił.

SSO Regina Stępień